

Remissvar SOU 2020:37 "Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen", diarienummer A2020/01495/A

Offentliganställdas förhandlingsråd (OFR) lämnar härmed ett remissvar på SOU 2020:37 "Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen". Vi begränsar oss till delar av utredningen som ur ett par aspekter rör av ersättningar som utgår på grund av arbetslöshet från bland annat kollektivavtal.

Omställningsavtalen inom offentlig sektor fyller en viktig funktion

Förbunden inom OFR har förhandlat fram två nu gällande omställningsavtal inom statlig sektor ("Avtal om omställning") samt kommun- och regionsektorn ("KOM-KR") som ger ett omfattande stöd till personer som blir arbetslösa inom respektive sektorer. Avtalen har delvis förhandlats fram som ett svar på kraven på förändringar i lagen om anställningsskydd (LAS) och SOU 2020:30 "En moderniserad arbetsrätt".

Båda omställningsavtalen ger kompletterande ekonomiska förmåner till i första hand den som sägs upp på grund av arbetsbrist. För många medlemmar i OFR-förbunden, tjänstemän och akademiker i offentlig sektor, är en mycket viktig förmån den kompletterande ersättning som ersätter inkomstbortfallet vid arbetslöshet mellan taket för den högsta dagpenningen och ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen. De kallas lite olika saker, i det statliga avtalet kallas den "a-kasseförstärkning" och i det kommunala avtalet "kompletterande omställningsersättning".

Gemensamt för båda ersättningarna är att de följer nedtrappningen i arbetslöshetsförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringens regelverk i stort. Till exempel finns det möjligheter för den som deltidsarbetar och får arbetslöshetsersättning att fortsatt få kompletterande ersättningar under omställningen till ett nytt arbete som motsvarar hela det tidigare arbetsutbudet.

Syftet med de kompletterande ersättningarna är att ge en ekonomisk trygghet under omställningen till ett nytt arbete och att förbättra matchningen på arbetsmarknaden genom att möjliggöra att en person som sägs upp från sitt arbete hittar ett nytt som motsvarar hans eller hennes erfarenhet, kompetens och arbetslivserfarenhet – hel enkelt för att rätt person ska hamna på rätt plats!

Den föreslagna nedtrappningen försämrar matchningen

Den föreslagna nedtrappningen av ersättningsnivåerna i arbetslöshetsersättningen innebär försämringar för OFR-förbundens medlemmar genom att deras ekonomiskt skydd vid arbetslöshet försämras jämfört med nuvarande arbetslöshetsförsäkring. Nedtrappningen av ersättningsnivån får även konsekvenser för den ersättning som OFR-förbundens medlemmar kan få genom omställningsavtalen som enligt utredningens förslag ska sänkas i motsvarande takt.

Den snabba nedtrappningen av ersättningsnivåerna över en relativt kort ersättningsperiod innebär en betydande risk för att matchningen på arbetsmarknaden inom sektorerna kommer att försämras då en arbetssökande i högre grad tvingas att ta ett arbete som han eller hon är överkvalificerad för – det vill säga första bästa arbete istället för rätt arbete. OFR avstyrker därför förslaget om nedtrappning av ersättningen i den takt som föreslås.

En optimalt utformad arbetslöshetsförsäkring för bättre matchning präglas istället av längre ersättningsperioder som trappas av mindre dramatiskt från högre inledande nivåer.

Verktynen för att säkerställa att de arbetslösa faktiskt är aktivt arbetssökande och gör sitt bästa för att ställa om till ett nytt arbete finns redan, till exempel i den aktivitetsrapport som den enskilde ska lämna till Arbetsförmedlingen med jämna mellanrum. En arbetsmarknadspolitik som bygger på dramatiskt sjunkande ersättning riskerar att minska tilliten mellan medborgare och myndigheter vilket inte bidrar till en väl fungerande aktiv arbetsmarknadspolitik.

Den föreslagna nedtrappningen i arbetslöshetsförsäkringen är särskilt besvärande eftersom förslaget lämnas samtidigt som utredningen "En moderniserad arbetsrätt" lämnar förslag om försämringar av arbetsrätten. Sammantaget finns det en risk för att arbetstagaren både får en försämrad anställningstrygghet och en försämrad ekonomisk trygghet vid arbetslöshet.

Rimlig ersättning för alla

Den tillfälligt höjda högsta ersättningen innebär enligt OFR att arbetslöshetsersättningen börjar närma sig en rimlig nivå. Allra helst bör den högsta ersättningen indexeras på en permanent något högre nivå för att garantera en förutsebar ersättning vid arbetslöshet.

OFR – en förhandlingsorganisation inom den offentliga sektorn

OFR är en förhandlingsorganisation för 14 förbund inom offentlig sektor. Inom OFR samverkar och samarbetar förbunden om bland annat pension, försäkring, omställning, arbetsmiljö och offentlig sektors utveckling. OFRs medlemsförbund samlar cirka 566 000 medlemmar i kommuner, regioner och inom staten.

Eva Fagerberg
Kanslichef/1a ombudsman

Joakim Lindström
Utredare